

Sygn. akt III PK 29/15

POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z powództwa R.S.

przeciwko Uniwersytetowi Szczecińskiemu w Szczecinie

o ustalenie istnienia stosunku pracy, wynagrodzenie,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 16 czerwca 2015 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Szczecinie

z dnia 31 października 2014 r., sygn. akt VII Pa 55/14,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Powód R.S. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 31 października 2014 r.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego:

a) art. 22 § 1 k.p. i art. 30 § 3 k.p. w związku z art. 136 oraz art. 123 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 572 ze zm.), przez ich niewłaściwe zastosowanie skutkujące uznaniem rozwiązania stosunku pracy pomiędzy stronami na koniec semestru zimowego roku akademickiego 2010/2011, pomimo ustalenia faktu złożenia przez powoda oświadczenia o wypowiedzeniu skutkującego na koniec wcześniejszego roku akademickiego 2009/2010 oraz ustalenia co do wykonywania przez obie

strony czynności po upływie terminu okresu wypowiedzenia - w ciągu obu semestrów roku akademickiego 2009/2010 – „mogących być realizowane wyłącznie w ramach stosunku pracy to jest wykonywania przez powoda obowiązków pracowniczych oraz korzystania przez pozwanego z uprawnień pracodawcy”; b) art. 22 § 1 k.p. w związku z art. 189 k.p.c. w związku z art. 136 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym wyrażające się w dokonaniu błędnej wykładni pojęcia interesu prawnego, co doprowadziło do niezastosowania tego przepisu na skutek uznania, iż w odniesieniu do powoda obiektywnie nie istnieje niepewność, że stosunek pracy pomiędzy nim a Uniwersytetem Szczecińskim istnieje, gdyż powód złożył w lipcu 2010 r. skuteczne oświadczenie o wypowiedzeniu umowy o pracę, którego skutek nastąpił z dniem 21 lutego 2010 r., podczas gdy powód oświadczenie o wypowiedzeniu umowy o pracę złożył w czerwcu 2010 r., a więc jeżeli już miałyby dojść do rozwiązania stosunku pracy, to miałyby to miejsce na koniec września 2010 r., jednakże po tej dacie powód w dalszym ciągu pełnił obowiązki pracownicze, zarówno w semestrze zimowym roku akademickiego 2010/2011, jak i semestrze letnim, co w sytuacji negowania istnienia stosunku pracy przez pozwanego przesądza o tym, iż powód miał interes prawny w wystąpieniu z powództwem o ustalenie, albowiem uzyskanie wyroku ustalającego zapewniłoby ochronę jego prawnie chronionych interesów i definitywnie zakończyłoby istniejący między stronami spór.

Skarżący zarzucił także naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy: a) art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 381 k.p.c., przez nierozpoznanie wszystkich zarzutów podniesionych w apelacji wnioskodawcy, a mianowicie zarzutów dotyczących naruszenia przepisów postępowania, tj. art. 299 k.p.c. w związku z art. 227 k.p.c. w związku z art. 232 k.p.c. w związku z art. 217 § 2 i 3 k.p.c., a nadto pominięcie dowodu z przesłuchania w charakterze strony powoda w postępowaniu odwoławczym, powołując się na brak złożenia przez pełnomocnika powoda zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c., podczas gdy powód wykazał, że nieobecność na rozprawie przed Sądem pierwszej instancji podyktowana była nadzwyczajnymi okolicznościami, jego przesłuchanie miało zasadnicze znaczenie dla ustalenia istotnych okoliczności sprawy, a dodatkowo, że dowód ten mając na uwadze przedmiot postępowania

winien być przez sąd przeprowadzony z urzędu, b) art. 382 k.p.c. w związku z art. 245 k.p.c. w związku z art. 253 w związku z art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c., przez sprzeczną z ich treścią ocenę dowodów/dokumentów w postaci indywidualnego przydziału zajęć na rok akademicki 2010/2011, jak również polecenia służbowego wykonywania zajęć dydaktycznych w semestrze letnim roku akademickiego 2010/2011 wystawionego przez Dziekana Wydziału Zamiejscowego Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego w J., a także kart osiągnięć studentów, indeksów itd., wyrażającą się w uznaniu, że dokumenty te nie są dowodami na istnienie między stronami stosunku pracy trwającego w semestrze letnim roku akademickiego 2010/2011, podczas gdy z dokumentów tych (które sporządzone zostały w wymaganej przepisami formie przez uprawnione do tego podmioty) jednoznacznie wynika, że powodowi powierzono wykonywanie obowiązków pracowniczych również w semestrze letnim roku akademickiego 2010/2011.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania „ponieważ: 1. wniesiona skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona wobec rażącego naruszenia przepisów prawa: a) art. 22 § 1 k.p. w związku z art. 136 oraz art. 123 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (...), art. 123 ust. 1 i 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz art. 30 § 3 k.p. (...), art. 22 § 1 k.p. w związku z art. 189 k.p.c. w związku z art. 136 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym w związku z art. 136 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (...) oraz art. 382 k.p.c. w związku z art. 245 k.p.c. w związku z art. 253 w związku z art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. (...) 2. w niniejszej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne polegające na potrzebie wyjaśnienia: a) charakteru prawnego oświadczenia pracownika o wypowiedzeniu umowy o pracę będącego drugim oświadczeniem w tym zakresie, złożonym w okresie wypowiedzenia, którego bieg zapoczątkowało pierwsze z oświadczeń, w szczególności czy choćby wobec reguł składania i modyfikowania oświadczeń woli w świetle oceny ich skutków może być ono uznane za skuteczne oraz niwelujące skutki prawne dokonanego uprzednio wypowiedzenia umowy o pracę, b) charakteru prawnego - w rozumieniu skutków oświadczeń woli składanych przez pracodawcę tym bardziej przy założeniu specyfiki niniejszej sprawy prowadzonej na gruncie regulacji dotyczących szkolnictwa wyższego - dokumentów w postaci indywidualnego przydziału zajęć

dydaktycznych na dany rok akademicki oraz poleceń służbowego wykonywania zajęć dydaktycznych wystawianych przez uprawnione do tego władze uczelni, w szczególności czy pozostają one w związku z wykonywaniem przez pracodawcę uprawnień wobec pracowników wynikających ze stosunku pracy oraz czy mają one charakter wiążący pracowników, tj. niewykonanie obowiązków wynikających z indywidualnego przydziału zajęć może rodzić dla nich negatywne konsekwencje, a nadto czy owe dokumenty są dowodem potwierdzającym istnienie stosunku pracy pomiędzy uczelnią, a nauczycielem akademickim, c) czy pracownik ma interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy w sytuacji, kiedy z jednej strony pracodawca utrzymuje, iż stosunek pracy między stronami został rozwiązany, z drugiej zaś przydziela pracownikowi - nauczycielowi akademickiemu prowadzenie zajęć dydaktycznych przez cały rok akademicki, które to obowiązki pracownik zgodnie z przydziałem zajęć wykonuje, d) czy w sytuacji, kiedy istota prowadzonego postępowania sądowego sprowadza się do ustalenia zamiaru strony składającej jednostronne oświadczenie woli (celu i skutków, jakie to oświadczenie woli miało wywołać) możliwe jest wydanie rozstrzygnięcia przez sąd bez uprzedniego przesłuchania strony, która owo oświadczenie złożyła i czy w takiej sytuacji brak złożenia zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c. przez pełnomocnika strony po wydaniu postanowienia dowodowego pomijającego dowód z przesłuchania strony, zwalnia sąd od zbadania owego zamiaru, mając dodatkowo na względzie fakt, iż sprawa ma charakter pracownicze.”.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powoda strona pozwana wniosła o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia jej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada

również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Odnosząc się do kwestii oczywistej zasadności skargi, na którą powołuje się skarżący, trzeba przypomnieć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego przesłanka ta wynika zwykle z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. Nie chodzi zatem o takie naruszenie prawa, które może stanowić podstawę skargi w rozumieniu art. 398⁴ k.p.c., lecz o naruszenie kwalifikowane (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LEX nr 453109, z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494, z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437, z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616). Przy czym podkreślić należy, że w judykaturze przyjmuje się, iż przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego

z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Ma to szczególne znaczenie w sytuacji, w której oczywista zasadność skargi kasacyjnej miałyby polegać na oczywistym naruszeniu przepisów procesowych, gdyż, stosownie do art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., skargę można oprzeć na naruszeniu przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Skarżący więc musi wykazać, że następstwa wytkniętej w skardze wadliwości postępowania i orzekania były tego rodzaju (bądź skali), iż kształtowały one lub współkształtowały treść kwestionowanego w sprawie orzeczenia por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 1997 r., I CKN 57/96, OSNC 1997 nr 6-7, poz. 82; z dnia 24 października 2006 r., II PK 38/06, LEX nr 950620 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, LEX nr 179971; z dnia 5 grudnia 2007 r., II PK 103/07, LEX nr 863973; z dnia 16 czerwca 2011 r., III UK 213/10, LEX nr 950436).

Na wstępie wskazać należy, że z podstawy faktycznej zaskarżonego wyroku wynika, że powód złożył dwukrotnie oświadczenia woli o rozwiązaniu umowy o pracę, przy czym oba te pisma opatrzone były tą samą datą - 12 czerwca 2010 r. Pierwsze z nich dotarło do pozwanego w dniu 11 czerwca 2010 r. (więc musiało być sporządzone przed 12 czerwca), drugie zaś w dniu 2 lipca 2010 r. Pierwsze oświadczenie powoda uznane zostało za niebyłe („miało zostać zniszczone”), co oznacza, że nie wywołało skutków prawnych, „na co pozwany się zgodził”. Natomiast drugie wypowiedzenie umowy o pracę było skuteczne, wobec niewyrażenia przez pracodawcę zgody na jego cofnięcie.

Jak wynika z argumentacji skarżącego, Sąd drugiej instancji, miał w sposób rażący naruszyć art. 22 § 1 k.p. w związku z art. 136 oraz art. 123 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym, przez przyjęcie, że stosunek pracy pomiędzy stronami został rozwiązany na skutek wypowiedzenia dokonanego przez powoda, pomimo że po upływie okresu wypowiedzenia, to jest zarówno w semestrze zimowym jak i w semestrze letnim roku akademickiego 2010/2011 strony realizowały swoje czynności w ramach stosunku pracy - powód wykonywał powierzane mu obowiązki pracownicze, prowadził zajęcia dydaktyczne,

egzaminował, dokonywał wpisów ocen zgodnie z zaplanowanym przez pracodawcę zakresem zajęć, co dodatkowo przesądza o tym, że pozwany już *per facta concludentia* wyraził zgodę na świadczenie pracy przez powoda przynajmniej przez cały rok akademicki 2010/2011 (z czym nie zgodził się Sąd drugiej instancji). Przytoczona argumentacja wskazuje, że chodzi o kwestię wykładni oświadczeń woli (także złożonych w sposób dorozumiany), którą regulują art. 60 i 65 k.c. Zatem powołane przepisy są nieadekwatne do stawianego zarzutu i tym samym nie potwierdził się zarzut ich oczywistego naruszenia.

Jeśli zaś chodzi o zarzut naruszenia art. 123 ust. 1 i 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym oraz art. 30 § 3 k.p. w związku z art. 136 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, przez niewłaściwe ich zastosowanie wyrażające się w przyjmowaniu skutków wypowiedzenia sprzecznie z ustawowym terminem na koniec upływu semestru zimowego roku akademickiego 2010/2011, to opiera się ono na twierdzeniu, że bieg terminu wypowiedzenia rozpoczął się w czerwcu 2010 r., bowiem pierwsze wypowiedzenie nie zostało przez powoda cofnięte. Tymczasem z ustaleń faktycznych wynika, że to oświadczenie zostało skutecznie przez powoda cofnięte. Nie jest uzasadniony zatem zarzut błędu w subsumpcji, skoro powód podstawia powołane wyżej przepisy do innego stanu faktycznego niż wynikający z podstawy faktycznej zaskarżonego wyroku.

Kolejne naruszenie art. 22 § 1 k.p. w związku z art. 189 k.p.c. w związku z art. 136 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym bazuje na dokonaniu błędnej wykładni pojęcia interesu prawnego. Istotnie, Sąd drugiej instancji stwierdził, że „w odniesieniu do powoda obiektywnie nie istnieje niepewność, że stosunek pracy pomiędzy nim a Uniwersytetem Szczecińskim istnieje” dlatego, że „stosunek pracy uległ rozwiązaniu z dniem 21 lutego 2011 r.”, co zdaje się wskazywać na błędne rozumienie powyższego pojęcia.

Z art. 189 k.p.c. wynikają dwie przesłanki zasadności roszczenia o ustalenie. Pierwszą z nich jest istnienie interesu prawnego w ustaleniu istnienia (nieistnienia) stosunku prawnego lub prawa. Drugą - wykazanie przez powoda prawdziwości twierdzeń o tym, że dany stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje lub nie istnieje. Pierwsza z tych przesłanek, tj. istnienie interesu prawnego decyduje o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda o istnieniu

stosunku prawnego lub prawa. Wykazanie istnienia drugiej z nich, tj. istnienia (nieistnienia) stosunku prawnego lub prawa ostatecznie przesądza o zasadności lub niezasadności powództwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 2006 r., II PK 278/05, LEX nr 604205). W niniejszej sprawie argument, że „stosunek pracy uległ rozwiązaniu z dniem 21 lutego 2011 r.”, nie świadczy o braku interesu prawnego powoda w ustaleniu istnienia stosunku prawnego, ale wskazuje na to, że stosunek pracy po tej dacie nie istniał.

Oczywiste naruszenie art. 189 k.p.c. nie ma jednak wpływu na wynik sprawy, skoro Sąd drugiej instancji podzielił ustalenie Sądu pierwszej instancji, że stosunek pracy między R. S. a Uniwersytetem Szczecińskim ustał z dniem 21 lutego 2011 r. na skutek wypowiedzenia złożonego przez powoda w dniu 2 lipca 2010 r. i z tego również tytułu uznał żądanie powoda za bezpodstawne. W tym kontekście podkreślić należy, że powództwo o ustalenie będzie oddalone zarówno wtedy, gdy powód nie ma interesu prawnego w jego wytoczeniu, jak i wtedy, gdy interes taki istnieje, lecz twierdzenie powoda o istnieniu lub nieistnieniu stosunku prawnego okaże się bezzasadne (w niniejszej sprawie z uwagi na rozwiązanie stosunku pracy w drodze wypowiedzenia złożonego przez powoda). Stąd oddalenie powództwa odpowiada prawu, a więc nie zachodzi w sprawie sytuacja, w której oczywiste naruszenie prawa spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia.

Oczywiste naruszenie art. 382 k.p.c. w związku z art. 245 k.p.c. w związku z art. 253 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. uzasadnione zostało sprzeczną z ich treścią oceną dowodów/dokumentów w postaci indywidualnego przydziału zajęć na rok akademicki 2010/2011, jak również polecenia służbowego wykonywania zajęć dydaktycznych w semestrze letnim roku akademickiego 2010/2011 wystawionego przez Dziekana Wydziału Zamiejscowego Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego w J., a także kart osiągnięć studentów, indeksów itd.; w ocenie skarżącego dokumenty te jednoznacznie potwierdzają traktowanie powoda jako pracownika przez cały rok akademicki 2010/2011 (zostały wydane przez uprawnione do tego podmioty, a co istotne, prawdziwość owych dokumentów nie była kwestionowana przez stronę pozwaną).

Tak sformułowany zarzut dotyczy wprost oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i dokonanych na jej podstawie ustaleń faktycznych co do braku więzi pracowniczej

między stronami po zakończeniu zimowego semestru roku akademickiego 2010/2011, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej. W myśl bowiem tego przepisu podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (por. uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 76). Art. 398³ § 3 k.p.c. wprowadzie nie wskazuje *expressis verbis* konkretnych przepisów, których naruszenie, w związku z ustalaniem faktów i przeprowadzaniem oceny dowodów, nie może być przedmiotem zarzutów wypełniających drugą podstawę kasacyjną, nie ulega jednak wątpliwości, że obejmuje on art. 233 k.p.c. Wszakże ten właśnie przepis określa kryteria oceny wiarygodności i mocy dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., V CSK 11/06 LEX nr 230204; z dnia 19 października 2010 r., II PK 96/10, LEX nr 687025; z dnia 24 listopada 2010 r., I UK 128/10, LEX nr 707405 oraz z dnia 24 listopada 2010 r., I PK 107/10, LEX nr 737366).

Oznacza to, że spór o ocenę poszczególnych dowodów i ustalenie stanu faktycznego nie może być przenoszony do postępowania przed Sądem Najwyższym, który jest związany - zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. - ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 października 2008 r., IV CSK 228/08, LEX nr 475287).

Jeśli wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak w rozpoznawanej sprawie, wskazuje na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, to w uzasadnieniu tego wniosku (sporządzonym odrębnie od uzasadnienia podstaw kasacyjnych) powinno zostać sformułowane zagadnienie prawne oraz przedstawione argumenty prawne, które wykażą możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w judykaturze, skarżący ma w tym zakresie obowiązek wywiedzenia i uzasadnienia występującego w sprawie problemu prawnego w sposób zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Oznacza to w praktyce, iż zagadnienie prawne musi odpowiadać określonym wymaganiom, a mianowicie:

1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1996 r., II UR 5/96, OSNP 1997 nr 3, poz. 39 i postanowienie z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571),

2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179),

3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą i

4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (a zatem poważne) wątpliwości (istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa lub znaczenie precedensowe dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw).

Przez istotne zagadnienie prawne należy zatem rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw. Jednocześnie, chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc ono pozostawać w związku ze sprawą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003).

Wniosek skarżącego o przyjęcie jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tak określonych kryteriów przed wszystkim przede wszystkim dlatego, że

kwestie sformułowane w tym wniosku w pkt a) i b) nie zostały one zakotwiczone w jakimkolwiek przepisie prawa a dodatkowo sformułowane w nich pytania nie są pytaniami o abstrakcyjną wykładnię prawa. W rzeczywistości skarżący pyta o wykładnię obu oświadczeń woli powoda (o wypowiedzeniu umowy o pracę) i to, jakie skutki one wywołały oraz o walor dowodowy „dokumentów w postaci indywidualnego przydziału zajęć dydaktycznych na dany rok akademicki oraz poleceń służbowego wykonywania zajęć dydaktycznych wystawianych przez uprawnione do tego władze uczelni”. Co więcej, pierwsza z tych kwestii oceniana mogłaby być przede wszystkim przez pryzmat przepisów art. 60 k.c. i 65 k.c., a więc nie ma związku z podstawami skargi, druga natomiast – przez pryzmat art. 233 § 1 k.p.c., który nie może stanowić podstawy skargi kasacyjnej.

Jeśli zaś chodzi o zagadnienie przedstawione w pkt d), to z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika, że skarżący wnosi o dokonanie oceny trafności zastosowania art. 162 k.p.c. przez Sąd drugiej instancji. Tymczasem przepis ten nie został powołany w podstawach kasacyjnych w formie zarzutu naruszenia tego przepisu, więc wyjaśnienie tej kwestii pozostaje bez wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy, gdyż Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze z urzędu pod rozagę jedynie nieważność postępowania (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Również nie ma charakteru abstrakcyjnego zagadnienia prawnego pytanie, „czy pracownik ma interes prawny w wytoczeniu powództwa o ustalenie istnienia stosunku pracy w sytuacji, kiedy z jednej strony pracodawca utrzymuje, iż stosunek pracy między stronami został rozwiązany, z drugiej zaś przydziela pracownikowi - nauczycielowi akademickiemu prowadzenie zajęć dydaktycznych przez cały rok akademicki, które to obowiązki pracownik zgodnie z przydziałem zajęć wykonuje”. Poza tym z jego treści zdaje się wynikać, że skarżący, podobnie jak Sąd drugiej instancji, utożsamia interes prawny w ustaleniu stosunku prawnego z okolicznościami faktycznymi uzasadniającymi zgłoszone żądanie.

Należy też dodać, że kwestia interesu prawnego pracownika w ustaleniu istnienia stosunku pracy została już wyjaśniona w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Wskazać należy, że prawo pracownika do powództwa o ustalenie

istnienia stosunku pracy nie jest niczym wyjątkowym. Sam ustawodawca umieszcza je w systemie prawnym. Jest wszak sprawa pracownika o „istnienie” stosunku pracy (art. 23¹ k.p.c.). Sprawa z zakresu prawa pracy o ustalenie istnienia stosunku pracy należy do właściwości rzeczowej sądów rejonowych (art. 461 § 1¹ k.p.c.). Powództwo o ustalenie istnienia stosunku pracy przysługuje inspektorowi pracy i może je wytaczać na rzecz pracownika albo za zgodą powoda wstępować do postępowania w takiej sprawie (art. 63¹ k.p.c.). Sprawa o ustalenie stosunku pracy wymieniona jest też bezpośrednio jako sprawa z zakresu prawa pracy w art. 476 § 1¹ k.p.c. Skoro więc sam ustawodawca wyodrębnia jako samodzielną sprawę o ustalenie stosunku pracy, to oznacza to, że są to regulacje szczególne do art. 189 k.p.c. i potwierdzają jedynie, że w takim powództwie o ustalenie zawsze zawiera się interes prawny, o który chodzi w tym przepisie. W sporze o istnienie stosunku pracy, żądanie jego ustalenia zawsze stanowi o żywotnym prawie (interesie) powoda pracownika nie tylko aktualnym, lecz i przyszłym, nie tylko w sferze zatrudnienia, lecz i ubezpieczenia społecznego (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 2009 r., II PK 156/09, LEX nr 577459; z dnia 15 grudnia 2009 r., II PK 156/2009, LEX nr 577459; z dnia 5 grudnia 2002 r., I PKN 629/01, OSNP 2004 nr 11, poz. 19; z dnia 2 czerwca 2006 r., I PK 250/05, OSNP 2007 nr 11-12, poz. 156).

W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 r. nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467, z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 189 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

Skarżący nie zdołał zatem wykazać, że zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ k.p.c. należało postanowić jak w sentencji. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono po myśli art. 98 k.p.c. w związku § 5 w związku z § 11 ust. 1 pkt 1 w związku z § 13 ust. 4 pkt 2 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w

sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U z 2013 r., poz. 490).